

Тема 5:” Облік основних засобів ”

Основні засоби (далі – ОЗ) – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується (первісна – ліквідаційна вартість), необоротних активів упродовж строку їх корисного використання (експлуатації).

Строк корисного використання (експлуатації) – період часу, впродовж якого підприємство планує використовувати необоротні активи, або час, протягом якого з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Застосовується для оцінки ОЗ при їх надходженні на підприємство

Залишкова (балансова) вартість – первісна вартість за вирахуванням зносу (знос ОЗ – це втраченими своїх споживчих якостей, а отже, і вартості; величина зносу відповідає сумі нарахованої амортизації).

Застосовується при відображенні статті «Основні засоби» у балансі

Справедлива вартість - сума, за якою може бути здійснено обмін активу або оплату зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Застосовується при визначенні первісної вартості ОЗ, що отримані безоплатно та внесені до статутного капіталу.

Первісна вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Відображається на рахунках та у звітності як первісна вартість після проведення переоцінки

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних із продажем (ліквідацією)

Використовується при розрахунку річної та місячної амортизації.

Побудова синтетичного та аналітичного обліку основних засобів

Синтетичний та аналітичний облік основних засобів

Синтетичний облік

Рахунок 10 “ Основні засоби ” за відповідними субрахунками

Аналітичний облік

Основні засоби:

1. За інвентарними об'єктами
2. За видами основних засобів
3. За місяцями їх експлуатації
4. За матеріально-відповідальними особами.

Типові бухгалтерські записи по рахунку 10 «Основні засоби»

за Дт	Рахунок 10 «Основні засоби»	за Кт
	З кредитом рахунків	З дебетом рахунків
	151 Уведено в експлуатацію ОЗ, побудовані господарським або підрядним способом	131 Списано знос ОЗ при їх вибутті
	152 Уведено в експлуатацію придбані ОЗ	375 Відображено нестачу (пошкодження) ОЗ винуватцями
	152 Відображено поліпшення ОЗ	423 Уцінено раніше до оцінені ОЗ
	423 Дооцінено ОЗ	972 Списано залишкову вартість ОЗ продажу продажу
	46 Внесено до статутного капіталу ОЗ, які не потребують монтажу	976 Списано залишкову вартість ОЗ при їх списанні (у випадку ліквідації, безоплатній передачі, нестачі або псування)
		975 Уцінка ОЗ

Надходження основних засобів та їх первісна вартість

Шляхи надходження ОЗ	Визначення первісної вартості ОЗ
Придбання ОЗ	Загальна сума витрат, які включають: Суми, сплачені постачальникам, а також підрядникам, - за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків); Реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт ОЗ; Суми ввізного мита; Суми непрямих податків, якщо вони не відшкодовуються підприємству; Витрати зі страхування ризиків доставки ОЗ; Витрати на установку, монтаж, налагодження ОЗ; Інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням ОЗ до стану, в якому вони придатні для використання.
Безоплатне отримання	Справедлива вартість ОЗ на дату отримання
Внесення до статутного капіталу	Погоджена засновниками (учасниками) підприємства справедлива вартість ОЗ
Самостійне виготовлення (створення)	Собівартість виготовлення (створення) ОЗ, визначена за ПСБО №9 «Запаси» та ПСБО №16 «Витрати»
Отримання в обмін на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого ОЗ. А якщо вона вища за справедливу вартість отриманого об'єкта, то первісною вартістю нового ОЗ визначають справедливу вартість переданого об'єкта і одночасно різницю включають у витрати звітного періоду.
Отримання в обмін на неподібний об'єкт	Справедлива вартість переданого об'єкта ОЗ, збільшена (зменшена) на суму доплати, що була зроблена (отримана) під час обміну.

Бухгалтерський облік надходження основних засобів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
I	Одержано ОЗ від постачальника	152	63
II	Відображено податковий кредит з ПДВ за придбаними ОЗ	641	63
III	Введено в дію ОЗ	10	152
IV	Оплачено рахунки постачальника(підрядника)	63	311
V	Безоплатне отримання ОЗ	10	424

Амортизація основних засобів

Амортизація основних засобів

Амортизацію нараховують на всі ОЗ, крім землі та незавершених капітальних вкладень

Амортизацію починають нараховувати з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання

Амортизацію ОЗ припиняють нараховувати з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта, проведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання чи консервацію

Нарахування амортизації здійснюється щомісячно за кожним об'єктом упродовж строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який підприємство визначає самостійно при зарахуванні ОЗ на баланс

Метод амортизації підприємство обирає самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Схема 5.7. Вибуття ОЗ

Бухгалтерські проведення обліку вибуття ОЗ

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
Продаж ОЗ				
Приклад: Продано об'єкт ОЗ за 180000 грн., в т.ч. ПДВ – 30000 грн. Його первісна вартість становить – 120000 грн., нарахований знос – 20000 грн. Витрати, пов'язані з реалізацією (оплата послуг сторонніх організацій, заробітна плата), - 7500 грн.				
1	Списано ОЗ у сумі зносу	20000,00	131	10
2	Списано залишкову вартість ОЗ	100000,00	972	10
3	Відображено доход від реалізації	180000,00	361	742
4	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ(для виробничих запасів)	30000,00	742	641
5	Відображено витрати, пов'язані з реалізацією ОЗ	7500,00	972	63,66,65,685
У кінці звітної періоду списано на рахунок фінансових результатів:				
6	- Доходи	150000,00	742	793
	- Витрати	107500,00	793	972
Ліквідація основних засобів				
Приклад: Ліквідовано ОЗ, первісна вартість яких – 12000 грн., нарахований знос – 10000 грн., витрати, пов'язані з ліквідацією, - 180 грн., оприбутковано матеріали від ліквідації (деталі, запасні частини, цегла) на суму 650 грн.				
7	Списано знос ОЗ	10000,00	131	10
8	Списано залишкову вартість ОЗ	2000,00	976	10
9	Відображено витрати, пов'язані з ліквідацією	180,00	976	66,65,63,685
10	Оприбутковано матеріали від ліквідації ОЗ	650,00	201	746
У кінці звітної періоду списано на фінансовий результат:				
11	- Доходи	650,00	746	793
	- Витрати	2180,00	793	976

Безоплатна передача ОЗ

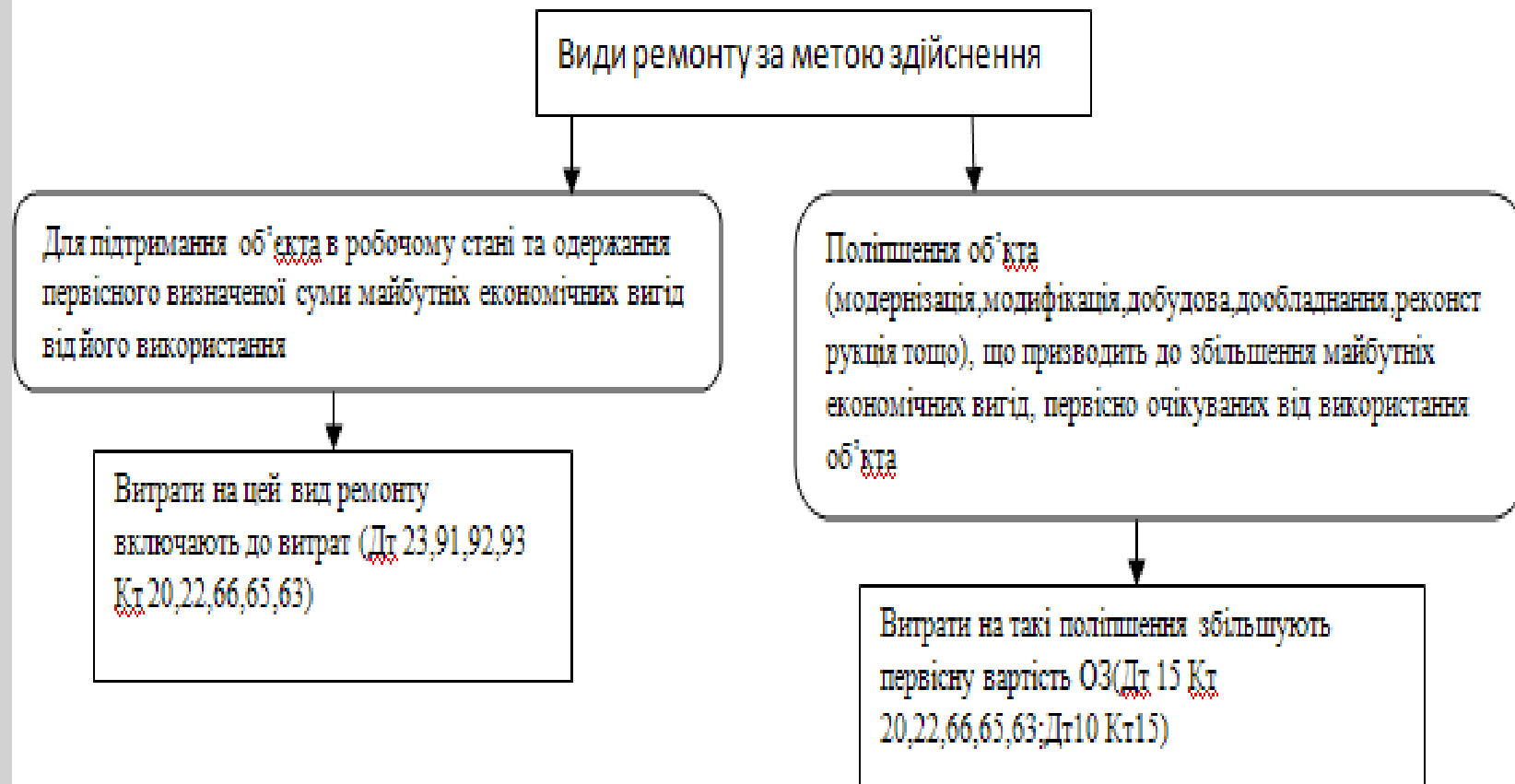
Приклад: Безоплатно передано об'єкт ОЗ, первісна вартість якого – 10000,00 грн., знос – 6000,00 грн.

Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ у сумі 800,00 грн.

12	Списано знос	6000,00	131	10
13	Списано залишкову вартість ОЗ	4000,00	976	10
14	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	800,00	976	641
15	У кінці звітного періоду списано на фінансовий результат витрати	4800,00	793	976

Схема 5.8 Відображено в обліку ремонтів ОЗ

Облік ремонту ОЗ

Оренда основних засобів

Оренда – це угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату впродовж погодженого з орендодавцем строку.

Види оренди:

Фінансова оренда – це угода, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигід, пов'язаних з правом користування чи володіння активом.

Операційна оренда – оренда інша, ніж фінансова.

Ознаки фінансової оренди:

- Орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди;
- Орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання;
- Строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди;
- Теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди

Бухгалтерські записи обліку операційної оренди ОЗ

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
В орендодавця				
Приклад: Орендна плата становить – 1800 грн., в т.ч. ПДВ – 300 грн., щомісячна амортизація об'єкта ОЗ в орендодавця 1200 грн.				
1	Нарахована амортизація ОЗ	1200,00	949	131
2	Нараховано орендну плату за місяць	1800,00	377	713
3	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	300,00	713	641
4	Отримана орендна плата від орендаря	1800,00	311	377
В орендаря				
5	Нарахована заборгованість за орендною платою	1500,00	23,91,92,93,94	685
6	Відображено податковий кредит з ПДВ	300,00	641	685
7	Сплачено орендну плату	1800,00	685	311